

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

DÖS FRÅN STENÅLDERN VID GULLMARN. — FOTOGRAF AXEL HÖIJER, LYSEKIL.

16:DE ÅRG.

DEN 4 OKTOBER 1914.

N:o 1.

Oscar Montetius.

OSCAR MONTELIUS.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den man, hvars bild i dag pryder H. 8 D:s första sida, hör till de icke alltför många, som intaga ett rum i raden af Sveriges världsberömda män. Liksom Linné och Berzelius funnit fasta indelningsgrunder för de föremål, som tillhörde deras särskilda forskningsområden, så har Oscar Montelius funnit en sådan indelningsgrund för sitt. Och liksom de har han genom att konsekvent och i detalj genomföra den, nått fram till resultat, hvilka det före honom syntes vara en galenskap att ens tänka på möjligheten af att uppnå. Men i ett hänseende har han gått utöfver dem: genom sin förmåga att sprida intresset för sin vetenskap till de vidaste kretsar. Lika beundransvärd som hans forskarbegåfning har hans framställningskonst varit. Det finns väl icke en bygd i Sverige, hvars invånare ej genom Montelius fått erfara, huru lifvet i den sett ut på Mose tid, och när han kommit till Italien, har han öfverraskat de gamla romarnes afkomlingar med en fängslande skildring af "Rom före Romulus". Lägg här till, att han är en varm patriot i ordets ädlaste bemärkelse, icke i stora ord, utan med en känsla, utsprungen ur själfva hjärterötterna och bredande sig öfver hela hans vidtomfattande lifsgärning, förstår man den tillfredsställelse det är för H. 8 D. att i denna nya årgångs första nummer kunna lämna en ny bild just af Oscar Montelius.

Gustaf Oscar Augustin Montelius är född den 9 September 1843 i Stockholm i det gamla typiska 1700-tals hus på hörnet af S:t Pauls- och Ragvaldsgatorna, som han ännu bebor. Af föräldrarne, hofrättsrådet O. A. Montelius och härads-höfdingdottern Clara Norin, fick han i arf ett ordningssinne och en arbetsförmåga, hvilken genom uppfostran ytterligare utvecklades. År 1861 blef han student i Uppsala och ägnade sig där till en början åt naturvetenskapliga studier; därunder förvärfvade han sig den fasta induktiva forskningsmetod, som bygger på fakta och iakttagelser allena och icke på hugskott och med hvilken det blef möjligt för honom att förvandla arkeologien från en tumlingsplats för den filosofiska eller ofilosofiska dilettantismen till en verklig vetenskap. Naturstudiet bragte honom ock tidigt under intrycket af utvecklingsläran, åt hvilken Charles Darwin genom sina snillrika hypoteser gifvit ny luft under vingarna, och detta bidrog i sin mån att gifva hans forskning dess banbrytande karaktär: den gaf uppslaget till en arkeologisk kronologi.

I enlighet med sin naturvetenskapliga forskningsmetod började Montelius, sedan han 1863 på allvar börjat hängifva sig åt arkeologien, med noggrann beskrifning af fornsaker. Han beskref därvid ej endast fornsakernas former, utan fäste, alldeles som naturvetenskapsmannen i fråga om naturföremålet, vikt äfven vid fyndomständigheterna, för så vidt de funna sakerna voro nedlagda tillsammans och följaktligen samtidigt. På denna väg kunde han i sin gradualafhandling (1869) konstatera, att järnåldern, hvilken man då ännu tänkte sig ha börjat helt få århundraden före den egentliga vikingatiden, i själfva verket äfven i norra Europa inträdte före Kristi födelse. Ännu var dock ej hans metod fullt utarbetad. Ännu beskrefvos fornsakerna enstaka eller i fixa typer. *Typologien* var ännu icke skapad. Den är utvecklingsläran tillämpad på det mänskliga arbetet. En forntida bronsyxå är icke ensamstående. Den har kamrater som likna den, som ha alla allmänna och speciella kännetecken gemensamma med den. Det är sålunda lätt att fixera *typen* och med denna har man inom arkeologien länge opererat. Men innan de gamla folken vant sig att framställa en

yxå på just detta sätt, hade man framställt andra yxor tillhörande en annan typ. Dessa typer sammanställde Montelius från de enklaste till de mest säregna. Genom att tålmodigt jämföra exemplar för exemplar, erhöill han så i stället för den fixa typen en serie sins emellan så att säga besläktade yxor, af hvilka de som i formen eller materialet eller bådaderna stå längre ifrån hvarandra äfven äro till tiden mest åtskilda. Sedan detta sammanhang faststälts, gällde det att visa, hvilken af formerna som var äldst. Detta skedde genom att uppvisa formens uppkomst antingen ur former, som varit allmänna, då man tidigare begagnat ett annat material, eller söka förbindelser som i andra länder med säkrare tidsbestämningar begagnats. På så sätt uppstod hvad man kallat typserier och på basis af dem har man sedan kunnat uppbygga en arkeologisk kronologi, en periodindelning.

Redan 1871 gjorde Montelius ett försök att tillämpa dessa principer på de nordiska bronsålderssakerna och indelade då den nordiska bronsåldern i två perioder. Han blef utsatt för en skarp kritik och yttrade sig i frågan först halftannat årtionde senare. Då framträdde han med sitt grundläggande arbete om tidsbestämning inom bronsåldern, hvilket slutligt afgjorde saken; senare fynd ha bekräftat hans då framställda teori.

För att äfven nå den absoluta tidsbestämningen måste Montelius, då vi för dessa tider icke äga någon historia med kronologi, uppsöka anknypningspunkter i länderna söderut, Italien, Grekland och Egypten. Han har därvid lyckats att föra den absoluta tidsbestämningens gräns för hela fornsaksserien tillbaka till omkring år 3,000 f. Kr. Vår egen bronsålder, som förr antogs börja ungefär vid Kristi födelse, har kunnat följas tillbaka till en tid af närmare 2,000 år f. Kr.

Lösningen af den nordiska bronsålderns problem hade varit hufvudändamålet för Montelius. Men under sitt sysslade därmed vann han en fullständig och mera systematisk översikt öfver Italiens förhistoria och material än någon annan och kunde så utgifva det storartade verk om "Den primitiva civilisationen i Italien sedan metallernas införande", som nu föreligger i det närmaste fullständigt, ett enastående standardverk inom den arkeologiska forskningen.

Nu är Montelius' kronologiska system så godt som allmänt antaget. Men det har skett först efter skarpa strider. På en tysk arkeologkongress i Marburg 1878 stod Montelius som ensam förkämpe för det nordiska systemet och fick finna sig i att en af de tyska talarne betecknade det som "en skam för vetenskapen". I fjol valde det tyska antropologiska sällskapet på sitt möte i Nürnberg samma Montelius till sin hedersledamot "såsom grundaren af en säker metod för den förhistoriska forskningen, den där med vidsynt blick och fast hand skapat de kronologiska grundvalarne för hela Europas arkeologi".

Sex år förut hade Montelius haft anbud att bli direktör för den förhistoriska afdelningen vid Museum für Völkerbund i Berlin samt professor vid därvarande universitet. Men han afböjde let. Han hade redan 1863 börjat sin verksamhet å vårt eget historiska museum — som biträde åt riksantikvarien — och sedan allt framgent därtill varit knuten, från 1868 som extra ordinarie, från 1871 som andra och från 1880 som första amanuens, från 1888 som professor samt ändtligen från 1907 som riksantikvarie. At det ville han ägna äfven sina återstående dagar. Från riksantikvarieämbetet afgick han i fjol.

KONUNGENS BESÖK I VISBY.

Konung Gustaf som den 20 sept. ombord å pansarbåten *Oscar II* anträdde en resa till *Gottland* för inspektion af därvarande trupper, anlände påföljande förmiddag till *Visby* och mottogs här af landshöfding *G. W. Roos*, samt förutom biskop von *Schéele*, borgmästare *Een*, militärbefälhafvaren, det samlade landstinget, stadsfullmäktige samt andra stater och kårer. *Visby* landstormskompani paraderade. Vid färden ut till *Tingstäde*, hvilken omedelbart anträdtes, hyllades konungen varmt af tillstädeskomna stora folkskaror. Återresan till *Hufvudstaden* ägde rum samma dags e. m.

Foto. *Gardsten, Visby.*

KONUNGEN MOTTAGER ETT LANDSTORMSKOMPANI. I medaljongen synes en förstoraad bild af konungen ur samma fotografi.

NYVALDA LEDAMÖTER AF RIKSDAGENS ANDRA KAMMARE. I.

A. E. GYLFE.
Lok.-eldare. — Soc-dem.
Kopparb. 1. östra.

R. O. ERONN.
Inspektor. — Soc-dem.
Kopparb. läns norra.

A. ELISSON.
Landbrukare. — Höger.
Hallands län.

N. JOHANSSON.
Jordbrukare. — Höger.
Hallands län.

G. A. JULIN.
Handlande. — Soc-dem.
Örebro läns norra.

O. A. E. LITHANDER.
Grosshandl. — Höger.
Göteborgs stad.

A. THORE.
Navig.-skoleförestånd.
Höger. Göteborgs stad.

A. TÖRNKVIST.
Journalist. — Soc-dem.
Göteborgs stad.
(Se personalier å sid. 15)

P. M. RYDHOLM.
Kyrkoherde. — Höger.
Göteborgs stad.

A. G. H. LÖWEGREN.
Redaktör. — Soc-dem.
Malmö stad.

KRIGET.

SENASTE FOTOGRAFIER OCH VECKANS RAPPORT.

FRANSK OMVÅRDNAD OM SÅRADE FIENDER. Under järnvägstransport af sårade, allierade och tyskar, från ett af de franska slagfälten befanns en tysk soldat så svårt träffad att han omedelbart genom vederbörandes försorg skonades från fortsatt resa och fördes till ett sjukhus i närheten. — Efter originalfoto. öfver Paris.

Under åttonde krigsveckan har den ur militär synpunkt mest uppseendeväckande tilldragelsen ägt rum till sjöss. En tysk undervattensbåt (U. 9) har för första gången fullt åskådligt ådagalagt, huru fruktansvärdt detta nya vapen, som tidigare ej blifvit pröfvadt i något sjökrig, i själfva verket är. Den 22 september på morgonen sänkte nämligen detta lilla nötskal till fartyg några mil nordvest om Hoek van Holland icke mindre än tre stora engelska pan-

sarkryssare "Aboukir", "Hogue" och "Cressy" om c:a 12,000 ton hvar. Det var visserligen inga moderna krigsfartyg — de stodo närmast på gränsen till utrangering — och förlusten af dem inverkar föga på styrkan hos den väldiga britiska örlogsfloktan. Men det kunde lika väl varit tre "superdreadnoughts", som drabbats af ödet, och händelsen torde än ytterligare ha ökat de krigförandes

Forts. sid. 8.

SJU TYSKA OFFICERSGRAFVAR I RAD Å ETT AF DE FRANSKA SLAGFÄLTEN. Alla sju voro kamrater vid samma regemente. Efter originalfoto. öfver Berlin.

Klische: Kem. A.-B. Bengt Sjöbergssarre, Skåm—Gbg.
GENERAL JOFFRE, FRANSKA ARMÉNS ÖFVERBEFÄLHAFVARE, FÖLJER DE FRANSKA TRUPPERNAS FRAMMARSCH.
Originalfotografi öfver Paris.

Klische: Kem. A.-B. Bengt Sjöbergssarre, Skåm—Gbg.
FRANSKA DRAGONER PASSERA EN BY FÖR ATT SÖKA STRID MED TYSKA ULANER I MEAUX-DISTRIKTET.
Originalfotografi från Meaux.

KATASTROFER TILL SJÖSS OCH LANDS.

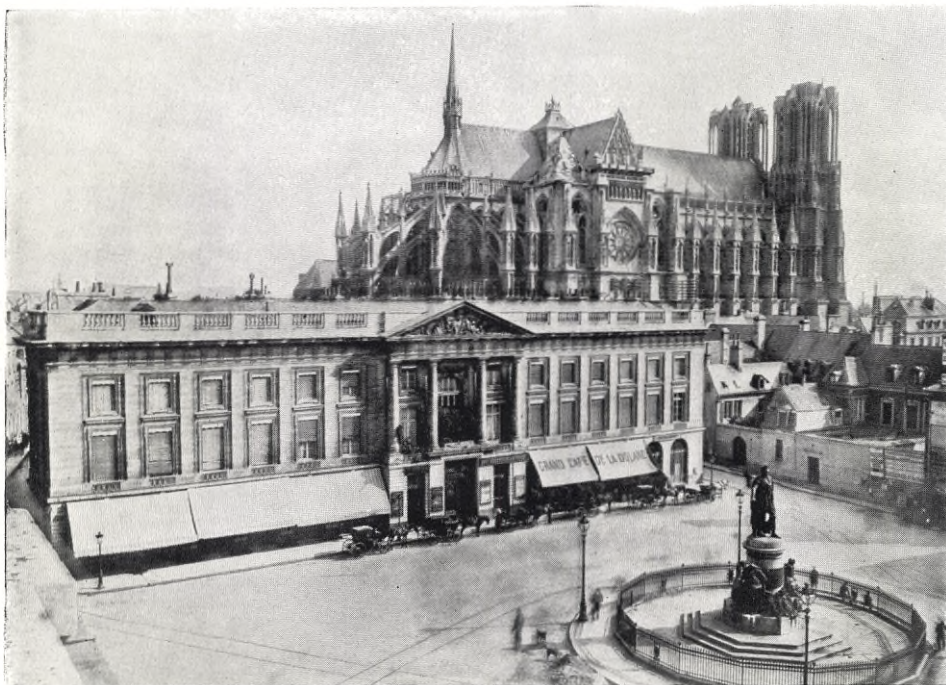
"HOGUE", EN AF DE TRE ENGELSKA PANSARKRYSSARNE SOM SÄNKTES I NORDSJÖN D. 22 SEPT. AF EN OCH SAMMA UNDERVATTENSÅT.

Vidst. bild.
DEN TYSKA KRYSSAREN "HELA" SÄNKT AF EN ENGELSK UNDERVATTENSÅT DEN 13 SEPTEMBER.

Tre engelska pansarkryssare "Aboukir", "Hogue" och "Cressy" sänktes den 22 sept. af en tysk undervattensbåt 20 sjömil nord-vest om Hoeck van Holland. Kryssarne som tillhörde den sex fartyg omfattande s. k. Cressy-klassen, färdigbyggdes omkring år 1901, hade ett deplacement på 12,000 tons och kostade ca 14¹/₂ mill. kr. hvardera.

Tyske kryssaren "Hela" angreps den 13 sept. 6 mil söder om Helgoland af en engelsk undervattensbåt och borrades i sank. Undervattensbåten, som icke blef observerad af andra i närheten varande tyska krigsskepp, undslapp oskadad.

EN VY AF REIMS MED KATEDRALEN, DET HÄRLIGA, ÖFVER HELA VÄRLDEN BERÖMDA HISTORISKA MONUMENTET FR N 12-TALET. Efter franska uppgifter skulle katedralen genom tyskt bombardement vara fullständigt ödelagd, — efter tyska förklaringar är skadorna jämförelsevis små. Huru härmed förhåller sig liksom hvar skulden är att söka kan ännu icke utredas.

Katedralen i Reims som under det tyska bombardemanget af staden åsamkats betydande skador är ett af den gotiska byggnadskonstens härligaste verk. Påbörjad år 1212 efter ritningar af mästare Robert de Coucy, var templet till större delen färdigt före det 13:de århundradets slut. Endast de stora tornen härröra från en senare tid, tillbordade år 1430. Femtio år senare härjades helgedomen af en brand hvarvid bl. a. de båda fasadtornen förlorade sina sedan icke återbyggda spiror.

Ute bland de karaktäristiska, rundkulliga Hisingsbärgen med småväxt skog i skrefvorna och idogt odlade fält i dalbottnarna, ligger som många andra en liten rödmålad stuga. Men kanske litet mera ensamt än de flästa andra och heltvisst skiljande sig från dessa däri, att oftast natten igenom glimmar arbetslampans ljus genom de små gafvelfönstren, mötande tindret från fyrarna under stjärnhimmen därute till haf.

Det är också en ensam ande, som sökt sig till landtlig stillhet här, dit storstadbullret icke når och sinnet förskonas från gators mer och mindre gråa enformighet — det är den unga författarinnan Signe Lagerlöw, som åt sig uppsökt denna fristad, hennes hängifvenhet för och uppgående i författarskapet kräft. Hur flitig hennes pänna i själfva värdet är, torde vara öfverflödigr påpeka för Hvar 8 Dags stora läsekrets, då kanske hennes namn synts ofta och helt visst alltid med nöje och behållning bland tidskriftens många framstående medarbetare.

Lika ovanligt som valet av den ensamma bostaden är för en ung ensamstående dam, lika ovanligt bryter sig författarinnan ut ur kretsen af samtidens yngre författargeneration, ither att hon icke i likhet med denna hufvudsakligast i sin diktning sysselsätter sig med det visserligen alltid aktuella erotiska problemet — "den gamla historien, evigt ny" — för att i stället desto innerligare och intimare undersöka och berätta om det skälvande människohjärtat i alla dess andra upplevelser af ve och lycka — om mångfalden af dess erfarenheter på godt och ondt i hvardagslivets trängre ram. Oftast bl. r det endast små i ögonblicket gripna situationsbilder, alltid äro de fint och känsligt gifna, man märker bakom den dämpade, behärskade stilen författarinnans uppror mot livets oresonligheter och ömma medkänsla för de små och af fattigdom tryckta i samhället. Som något uppleft värkar skildringarna ute från haf och kust, det område där författarinnan rör sig hälst och med värklig brio. Aldrig skattas det åt det frivola affärdande af svårställda problem, hvarmed modärna andar, kanske lika sårade af djupblickarna i livets skuggsidor, göra sig kvitt omöjligheten att få jämvikt mellan diktens lyckokraf och värklighetens besvikelse. Lika litet spårar man tröstlös bitterhet, när författarinnan framför sina fattiga gubbar och gummor, de små öfvergifna barnen eller de af lågt och hårdt arbete präglade. Och hur tröstrikt och vackert är icke till och med ett dödsögonblick gifvet såsom till exempel i "En gammal familjebibel", för något år sedan publicerad i Hvar 8 Dag. Förgäives skall man häri spåra något av den dödens hemskhet och öfvergifvenhet, som en förvänd realism så gärna frässar i. Det flyktiga och hastiga nedkastandet på papperet af en händelse eller en aldrig så flyktig situation är icke författarinnans sak, den klara, sobra och flärdfria

Foto. K. ruell, Gbg.

SIGNE LAGERLÖW.

Klische: Bengt Silfverparre.

stilen förmår bilden, för att desto samvetsgrannare och lyckligare sofra och utse det träfande ordoalet. Säkert och utan brådska skriker händelseförlöppet fram såsom i nyss nämnda "En gammal familjebibel" där i en stilla, ensam kvällsstund åldringens hjärta brister af sina många, visst inte ovanliga minnen, kallade till lifs igen af de på bibelns innerpärm nedskrifna anteckningarna om bemärkelsedagar, födelse-, bröllops- och dödsår. Hur man hartystnadens sus i öronen, hur ser man icke stjärnorna blinka utanför rutorna, hör urets tick-tack inne i rummet och förnimmer det ensamma hjärtats slag i fröjd och vemod, då bild efter

bild ur det förgångna trollos fram, tills midnattstimman slår, då brister det — Uret fortfar att ticka i den nu fullkomliga stillheten stjärnorna att blinka därute. —

Förutom de många novellerna för Hvar 8 Dag och äfven dagsprässen har Signe Lagerlöw hunnit med ett aktningvärdt antal uppsatser i olika ämnen och äfven skrivit recensioner, hvaraf de flästa synts i Östergötlands Dagblad, hvars lokalredaktris hon några år var i Linköping — helt visst vårt lands allra yngsta men visst icke minst dugande redaktris. Ett för två år sedan utkommet häfte "Dikter" och några teaterpjäser, hvaraf "Öfret" och "Pariserresan" uppförts på Djurgårdsteatern i Stockholm påpekas dessutom.

Det är klart att under en så vidt omspännande flit pulsen icke alltid kan slå lika högt, men det torde icke vara för mycket att säga, att Signe Lagerlöw i romanen "Rickard Waller", som hon i dagarna lagt sista handen vid och som Hvar 8 Dag förvärfvat för sin följetongsafdelning, infriar de bästa löftena hon hittills gifvit såväl i fråga om förträfflig karaktärsskildring, målade och fångslande situationer från stad och kust, som ock beträffande det intresset fångande, målmedvetna allvaret och den aldrig tröttnande grundligheten i utförandet. Att denna nutidsskildring är en konstnärlig skapelse af rang får nu Hvar 8 Dags läsekrets tillfälle göra sig öfvertygad om, då med detta nummer romanen inflyter i dess spalter.

Ellen Holzhausen-Idström.

Till illustr. å sid. 9.

Den tyska pansarkryssaren "Goeben", som tillsammans med den mindre kryssaren "Breslau" genom en fintlig krigslist slapp ut från Messina trots den på vakt liggande öfvermäktiga engelska eskadern och sedan tog sin tillflykt till Konstantinopel, där den inköptes af turkiska staten, har nu under namn af "Yavauz" införlifvats med Turkiets flotta. F. n. är kryssaren, trots Rysslands och Englands däremot nedlagda protest, stadd på en kryssning i Svarta hafvet.

Forts. fr. sid. 4.

nervositet för dessa så godt som osynliga fiender. Det upplystes samtidigt, att den engelske kryssaren "Pathfinder" i själva verket fallit offer icke för en mina, utan för en undervattensbåt, som kom undan oskadd äfven den. — Till sjöss ha för öfrigt ett par tyska kryssare "Emden" och "Kronprinz Wilhelm", den senare endast en hjälpkryssare, utfört kaperier på engelska fartyg i så vidt skilda delar af världen som i de ostindiska och de brasilianska farvattnen. Icke ens efter nära två månaders krigstillstånd kan Englands handelsmarin sålunda trots dess örlogsflootts oerhörda öfverlägsenhet känna sig trygg på världshafven.

På den franska krigsskådeplatsen ha strider alltjämt pågått utan att något verkligt afgörande inträffat. Åtskilligt tyder emellertd på, att de tyska ansträngningarna att genombryta den franska fästningskedjan vid Verdun skulle vara på väg att lyckas. Sedan det förut bekanta kraftiga belägringsartilleriet anländt, har nämligen det första spärrfortet söder om Verdun

Forts. å sid. 12.

DET SVÅRASTE: *En engelsk krigares sista afsked före affärden till krigsskådeplatsen.*

Efter fotografi.

UNGA DAMER SKÄNKA CIGARETTER TILL KYRASSIERERNA NÄR DE TÅGA GENOM PARIS TILL FRONTEN.

Klicheé hem. A.-B. Bengt S. Jernqvist, Sömn-Gbg.

KAPTENLÖJTNANT WEDDIGEN
MED SIN UNGA BRUD *strax efter vig-*
seln i Wilhelmshaven vid krigsutbrottet.

Bröllopet var ursprungligen utsatt till den 24 September att ega rum i Hamburg der bruden — fröken Irma Prencke — var bosatt. Fästen för brudgummen var t. o. m. bestämd till den 22 Sept. Just den dagen sänkte han med sin undervattensbåt tre stora engelska pansarkryssare. För sitt hjälteåd — en ur sjö-militär synpunkt enastående tilldragelse — har han och hela båtens besättning fått mottaga jernkorset. Och hur man än fasar för den ohyggliga katastrofen i och för sig, måste man med tanke på föreliggande krigsförhållanden skänka den oförvägne och skicklige tyske sjöofficeren en odelad beundran.

OKTOBERKVÄLL.

FÖR HVAR 8 DAG AF **MARIKA STJERNSTEDT.**

N dörr står och slår — och slår.

Slår.

I rummet en trappa upp sitter en liten gumma vid fönstret med reflektionsspegeln åt småstadsgatan, där ett par klena gaslyktor kämpa mot oktobermörkret klockan sju på eftermiddagen. Den lilla gumman:

gråhårig, spetsnäst, skrumpen, med rödkantade ännu lifliga ögon.

Rummet får sitt ljus från den närmaste gatlyktan, som står alldeles utanför fönstret och i lagom höjd att kasta in sitt spöksken. Mitt i denna ljussfär sitter gumman, på kanten af sin stol, öppnande och slutande sina händer med en mekanisk rörelse, på spänn, lyssnande girigt ned åt trappan och ända öfver nedre farstun fram till gatdörren. hvilken just är den, som står och slår.

Den välsignade pigan! Den välsignade dörren! Står den inte öppen igen, trots hundrafaldiga tillsägelser!

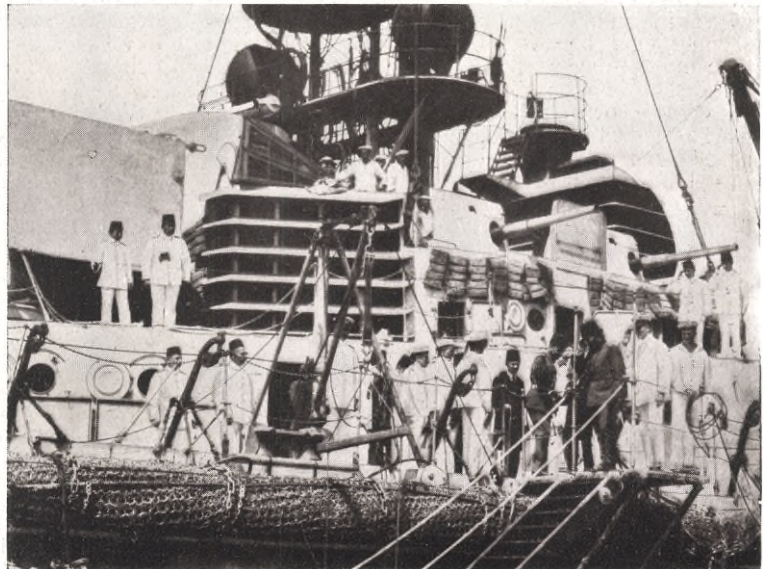
Småningom arbetar gumman upp sig till raseri. Hon mumlar och tuggar, lämnar sin stol, springer några små steg fram och åter. Gå ner gör hon icke, nej, fattas bara att hon slöt den där dörren, så kunde pigan sedan helt enkelt förneka, att den någonsin lämnats öppen. Skall pigan uppsägas ögonblickligt?

F. D. TYSKE PANSARKRYSSAREN "GOEBEN", NUMERA TURKISKA KRIGSFARTYGET "YAVAUZ" mottager besök af turkiske sjöministern Gemal Pacha. (Se vidare sid. 7).

Det är svårt att få en ny, det är däri svårigheten ligger...

Plötsligt springer gumman upp för andra gången och är i en blink försvunnen ur spökskenet. Hon har hört någonting! Någon har kommit in och stängt dörren efter sig, samt tyckes nu vänta orörlig i den kolsvarta nedre farstun. På öfversta trappsteget stannar gumman och lutar sig andfölost fram. Någon andas där nere, det är säkert, och pigan är det ej. Pigan är det ej!

Skulle man alltså äntligen ertappa henne med att släppa in fästman i huset? I tre månader, så

Efter fotografi från Konstantinopel.

länge som denna pigan varit här, ung som hon är, och rödhårig, hvilket man väl vet kännetecknar den allra sämsta sorten af dem, allt sedan dess har matmodern spejat, smugit, lyssnat. Hon har vaknat midt i natten, tydligen hörande röster i huset, och sprungit upp, inte en sekund att förlora, och kommit ner till pigkammardörren, där det naturligtvis på denna minut blifvit död tyst igen.

— Sofi! har hon ropat. Sofi! Låtså inte sofva, människa!

Men människan har inte rört sig, bara suckat eller pustat litet därinne. Matmor har öppnat dörren, trefvat sig in, känt på stolar och bord, i garderoben, på bädden, så att pigan slutligen måst låtså vakna.

— Hvad vill fröken? har hon murrat.

— Akta sig, hon! Jag ertappar henne nog till slut! har svaret varit.

Senast förra natten var fröken ute, och hela dagen har hon varit rolös. Hon har känt på sig, att någonting ändå närmade sig till slut, och hon är viss om, att pigan ändtligen förstår sig vara genomskådad och ämnar sätta upp sin yttersta list.

Nu till kvällen skickas hon till boden efter mjölk. Hon anar inte när hon går, att fröken står tätt bakom henne i den skumma farstun. Hon slår igen dörren, jaha, men dörren är glapp, det behöfs inte mer än en lätt tryckning inifrån af frökens hand, så är den åter uppe! Fröken sticker ut spetsnåsan och ser, att pigan redan hunnit till gathörnet och viker af, obekymrad om dörren, öfvertygad om att allt står rätt till. Men jag skall lära dig, jag, att komma ihåg att dörren är glapp! Glapp! Har jag sagt det tusen gånger? — Nej, kommer pigan att svara: Jag vet bara af att jag skulle stänga den, och det har jag gjort.

Näsvis alltså, också! Det är hvad hon blir.

Fröken kilar upp, lämnande dörren att sålunda stå och slå, till en ny välförtjänt varnagel för pigan, samt sätter sig att vänta, småningom arbetande upp sig till raseri.

Och så är det hvar dag.

Emellertid fortsätter den obekante någon att andas där nere i nedre farstun och fröken bespejar honom ljudlöst uppifrån. Strax kommer Sofi hem, och detta har hon inte beräknat! Triumf har aflöst raseriet hos fröken, och det enda som åter står att afgöra är frågan om pigans omedelbara, skymfliga uppsägning eller hennes kvarstannande mot ödmjukt löfte om bättring samt adrag på söndagsledigheten.

Plötsligt hoppar fröken till. Någon har harklat sig därnere, och nu ljuder med ens genom det tomma huset med dess vidöppna dörrar, en sonor manlig stämma:

— Finns ingen hemma?

— Fröken Sommar är hemma, svarar fröken ögonblickligen och råtar därvid upp sig i mörkret, genast beredd att krossa hvilka inkräktare som hälst.

— Man ser inte hand framför sig! forsätter rösten.

— På gatan är det ljusare, replikeras.

— Jag önskar träffa fröken Sommar.

— Hon träffas inte.

— Det är en gammal bekant.

— Finns inga.

— Är det fröken Sommar jag talar med?

— Mycket möjligt.

Vid denna punkt i replikväxlingen slås gatdörren upp och Sofi störtar in som ett blindstyre, som hon är, medveten om att brottsligt ha fördröjt sig i magasinet. Hon hör ingenting och ser ingen, naturligtvis, men bråskande stryker hon eld på en tändsticka och afslöjar därvid främlingen i farstun, en lång, grofvuxen karlperson i slokhatt.

Mannen lyfter på slokhatten för Sofi, visar ett blekt, något skäggigt öfver medelålders ansikte och frågar höfligt, om jungfrun vill vara af den godheten att anmäla hennes kusin Johannes för fröken Sommar.

Men från sin post på öfversta trappsteget har fröken Sommar flytt.

Hon har sett, återsett det kända ansiktet, som i så många år varit borta ur hennes tillvaro, och hon har flytt tillbaka in i spökrummet, till kanten af sin stol vid fönstret med reflektionsspeglan åt småstads-gatan... Hon sitter alldeles rak och tittar bara rätt ut i gatlyktans ljus, där Sofi finner henne och tror, att hon suttit hela tiden.

— Det är en herre, som vill träffa fröken, anmäler Sofi tjänstvilligt.

— Sofi vet, hvad hon har att svara.

— Frökens kusin Johannes, sa han.

Sofi håller ännu i handen ljuset, som hon tände nere i farstun. Hon ställer det på bordet och går ejt steg åt sidan, ty främlingen har följt efter henne och står nu tätt bredvid henne i rummet.

— Seså, Agathe, vädjar han, vänligt och lugnt. Det är en fin herre, det ser Sofi strax, och hon tycker redan om honom. Han har sätt. Han vänder sig nu till henne, nickar och säger:

— Tack, min vän.

Det är fullkomligt begripligt, att Sofi bör gå sin väg och kanske t. o. m. bör stänga dörren efter sig. ehuru han ingenting annat sagt än detta artiga: Tack, min vän!

Sofi skyndar därför bort, sluter omsorgsfullt dörren efter sig, ilar direkt ner till sitt kök och stänger om sig där med, ty ingen skall säga om henne, att hon någonsin brukat lyssna efter hvad, som inte angår henne, om det också varit frestande.

Däruppe fladdrar ljuset i köksstaken och belyser gamla fröken Sommars hvardagsrum, gammal mahognymöbel, sybord, klaffbyrå och porträtt på väggarne. Bland dessa igenkänner främlingen ett af sig själf, cirka fyrtio år gammalt.

— Jaså, du har kvar det? yttrar han.

Agathe svarar inte, och han har god tid att se på henne. Den lilla gumman, gråhårig, spetsnäst, skrumpen, har en gång varit en täck och rosig flicka. Hvem som hälst kan tänka sig den möjligheten, om den också just inte först faller någon in; men han vet det, han, och han minns det. Det ä. hvad han står och tänker på, inte sentimentalt, men likväl med en smula vemod. Ty många år ha gått, och när man i tankarna vänder om, pröfvar man sig själf.

Vid ingen varelse har han varit fästad så som vid henne där. Nej, han tänker efter: vid ingen. Icke ens vid den tålmodiga, goda hustrun, som så lång tid följde honom, den bästa kamrat i arbets-selen, outtröttlig att uppmuntra, när modet svek. Också hustrun har vetat det, har stundom stumt, vid hans sida, betraktat det lilla medaljongporträttet af Agathe med bruna lockar, rosenröda kinder och ett litet egendomligt envist drag vid munnen.

Det är oändligt bättre som det är, du! har han sagt, och lagt medaljongen åt sidan med en suck. Men han har inte glömt.

Med den brunlockiga, rosenkindade kusinen och barndomsvännen var han förlofvad, och han knöt den gången, alla lyckoförhoppningar vid hennes namn. Det var hans rättighet, och det enda, där han ägde att drömma för egen del. Ty redan då visste han, att han måste viga sitt lif åt deras sak, som kämpade bundna i trädrom, okunniga, hatfulla, behäftade med alla fattigdomens lyten, för honom vittnesbörd om en omätlig skuldbörda att lyfta bort. Så såg han det då — och fortfor att se det.

— Du blir så tungsint, Johannes, kunde flickan klaga. — Du är inte som när du var yngre.

— Var med mig, Agathe, skall du förstå mig bättre.

— Var i stället med mig, du!

— Inte uteslutande, Agathe.

Ja, där låg konflikten. Dumheter, sade flickan. Jag kan inte annat, måste han svara. Och småningom skärptes orden.

Han for; han kom igen. Han var inte blifven gladare, men hon hade kallat. Hon mötte med smek, men hemligt vaktade hon honom, lade ut fällor och ertappade honom upptagen med annat än henne. Hon passade på alla hans försummelse. Han märkte det ej. Arbetet han påtagit sig växte och tog honom alltmera. Sin lilla förmogenhet hade han offrat, och han bröt med vanor och vänner. Endast vid henne höll han oföränderligt fast.

En dag kom han för att söka henne och fick besked att han inte togs emot. Han stod utanför porten, ett fönster i första våningen öppnades, han blickade upp, och där var hon, skrattande.

— Ja, ropade hon, där ser du hur det är att ställas utanför!

— Du missförstår mig grymt, Agathe, svarade han sorgset.

— Haha! Javäl! Det roar mig!

Folk gick förbi på gatan, det var storgatan i småstaden, och söndag. Alla kände henne, de visste hvems hus de passerade, och äfven hvem han var, som inte slapp in. Plötsligt sprang Agathe bort i rummet däruppe, och när hon visade sig i fönstret igen hade hon alla hans bref i händerna och kastade ut dem öfver honom, öfver ertotoaren, öfver hvem som helst, som kom i närheten.

Han for, och vände inte tillbaka.

Så förde honom åren långa vägar och han såg henne inte mer. Han visste att för en sådan saks skull fick han inte släcka sin kraft eller begräva sin förmåga, om han hade någon, och han teg och stred den strid, han valt.

Nu står han miut i gamla fröken Sommars rum, ty hon har inte bedt honom sitta. Han ser på henne, och hon vänder till sist på sig och ser på honom tillbaka. Hvad hon tänker kan inte han gissa, men också hon minnes i tysthet, och går igenom.

Han vet inte, han, hur hon följt honom år från år med oförsonligt hat. Hon har funnit hans namn i tidningarne, och hon har hållit hans eget partis tidning för att finna och häckla ord af honom där. At hans nederlag har hon gnuggat händerna, för hvart erkännande har hon vanmäktigt mumlat: nej, nej! Hon har följt honom på hans resor, suttit med atlas framför sig och varit med. Två gånger har han förts i fängelse och hon har följt honom äfven dit, hon har fått reda på hur man har det i fängelserna. Ingenting har sysselsatt henne så mycket som detta, inte ens att han gifte sig... Hon ser på honom nu, och tycker att han föga förändrats, hon har tänkt sig honom annorlunda, åtminstone de senare åren, sedan hon själf blifvit gammal.

— Hvad gör du här? frågade hon plötsligt.

— Jag är på genomresa.

— I mitt hem!!

— Jag menar här i staden, Agathe.

— Gå då ut i staden, säger hon bitande: — Jag håller inte hus för fängelsekunder!

— Nå, nå, svarar han på sitt gamla lugna, litet sorgsna sätt. Det var oklokt af mig att göra detta försök. Jag trodde all bitterhet längesedan var glömd.

Strax därpå har han lämnat huset. Sofi bakom

köksdörren hör honom gå utför trappan, men vågar sig inte fram förrän han redan är ute. Däruppe sitter fröken och ropar, så det ekar:

— Sofi! Sofi!

— Ja, ja! svarar hon och störtar upp, ty nu måtte elden vara lös, det hör man på rösten.

I rummet sitter fröken alltjämt på sitt vanliga löjliga sätt på kanten af sin stol, färdig att kunna springa upp och fjanta omkring vid första infall. Men Sofi märker också, att hon är förfärligt blek och liksom fårad i ansiktet, ifall man så må säga om den, som redan är så skrumpen.

— Mår fröken illa? frågar hon intresserad och medlidsam.

— Tig, människa, tills jag talar. — Stängde hon dörren, när hon gick ut i kväll?

— Ja, det gjorde jag.

— Nej! Våga inte ljuga!

— Jo, säger jag.

— Dörren stod och slog, det gjorde den, och på det viset kom den oförskämda karlen in, det säger jag! Sker det en gång till får Sofi respass.

Sofi känner fröken och besvärade sig inte vidare.

Hon rullar ner gardinen: — Det har börjat regna, skjuter hon upplysningsvis in. Fröken svarar inte. Sofi tänder härpa lampan, samt tar köksstaken med sig, när hon går. Ännu är en timma till tédags, och Sofi har en häftesroman på köksbordet, att lifnära sig med.

När fröken blir ensam, reser hon sig upp och gläntar på gardinen, som pigan rullade ner. Det har verkligen börjat regna. Det är nermörkt, öde, tyst. Om någon... någon är på genomresa här i staden och inte har bekanta eller eljes något att göra mer, så är det sannolikt att någon reser igen med 9-tåget. Under tiden går någon på gatorna, eller måste sitta på den rökiga källaren, eller i väntsalen, eller i den tomma, dystra järnvägsparken. All stadens folk har krupit inomhus så här dags, och i regn till, det vet man nog... Fröken står vid gardinglantan och ser och ser ut, och ser naturligtvis ingenting.

Slutligen lämnar hon sin post och närmar sig klaffbyrån, samt öppnar den. I midtelskåpet ligger en bundt papper, hvilka hon tar fram. Det är hennes testamenten.

Det första är fyrtio år gammalt, det skrefs strax efter det Johannes rest, och där skänkte hon honom allt hon ägde, inte så mycket, på den tiden. Det andra är flera år yngre, och ännu har hon alltså inte dött, som hon först räknade på. Inalles äro de öfver tjugo, och intet är likt de andra. I somliga förordnas, att hennes hus skall byggas om, än till en frökenstiftelse, än till ett hospital, än till hem för frigifna fångar. Hon har småningom blifvit rikare och får ofta nya infall; endast Johannes nämnes ej mer. Hon vill knyta en stor gärning till sitt eget namn, det har kommit istället.

Nu läser hon igenom papperen; alla äro bevittnade och i laga ordning. Hon rifver därpå sönder dem, ett och ett, utom det första, det fyrtio år gamla, på hvilket skrefs: "Till Johannes att göra godt med, som han förstår". — Med detta framför sig blir hon sittande.

I en glimt fattar fröken Agathe det förskräckliga spektaklet af hela sitt onyttiga lif. En torr gren, som icke burit ett blad till välsignelse. Ja, när man i tankarne vänder om, pröfvar man sig själf... Men endast en glimt, som hon inte länge orkar fasthålla, ty hon har med ens blifvit mycket trött.

Sofi kommer upp med tébrickan och finner fröken framför ett försegladt konvolut, och det luktar ännu lack i rummet. Men hon vågar inte en gång

(Forts. å sid. 15.)

Forts. fr. sid. 8.

Camp des Romains vid St Mihiel fallit. Mest uppseende har framkallats af det tyska bombardemanget af den både historiskt och som byggnadsverk berömda katedralen i Reims. Från fransk och engelsk sida har detta framställt som rena vandalismen; på tysk sida har häfdats, att det varit en militär nödvändighet, framkallad af det sätt, hvarpå fransmännen valt sina artilleri-positioner och hvarpå katedralens torn begagnats som observationsplats. Sådana tvister äro naturligtvis under pågående krig temligen värdelösa: då krigets gudar ha ordet, få kulturens tiga. Men det är dock ett beaktansvärdt förhållande, att de krigförande makterna i så stor utsträckning, som fallet är, anse sig böra vädja till makter högre än krigets. Det utgör ett erkännande af, att våldet dock icke är det högsta i mänskligheten.

EN LYCKAD RYMNING UR TYSK KRIGSFÄNGENSKAP: *Den civilklädde mannen tillhör ett franskt infanteriregemente och fångades under krigets första dagar af tyska trupper. Efter utomordentliga svårigheter och äfventyr lyckades han häromdagen taga sig fram till Termonde, där han för några belgiska soldater just berättar om sin flykt.*

EN RÖRANDE BILD FRÅN TERMONDE: *Pastorn återfinner sin vackra kyrka i ruiner.*
Efter originalfotos öfver London.

Klitch: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre, Sthlm.—Gly

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

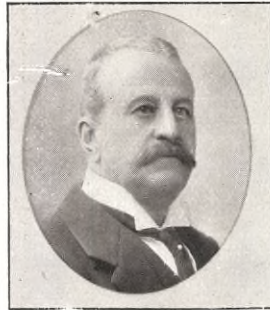
* Data å nästa sida.

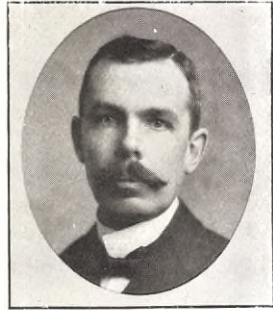
E. F. GUSTRIN.
F. å. Kansliråd. — Stockholm.
75 år 1 Okt.*

L. E. STÅHLBERG.
Hofrättsråd. — Jönköping.
70 år 2 Okt.*

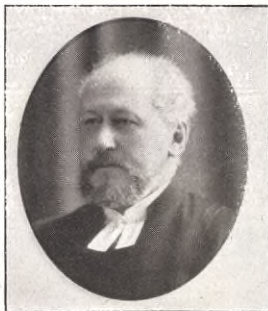
M. P. BRAHE.
Grefve, Öfverstekammarherre
Rydboholm — 65 år 1 Okt.*

C. G. HERNMARCK.
Kammarrättsrå — Stockholm.
50 år 27 Sept.*

O. G. ERIKSON.
Landtbrukare — Öfra Odensvi
70 år 21 Sept.*

E. L. PETERSSON.
Teol. dr. Kontr.-pr. Kyrkoh.
Leksand. — 65 år 3 Okt.*

A. MAGNEVILL.
Kontr.-pr. Kyrkoh — Gran-
gårde — 65 år 6 Okt.*

N. M. SÄLLSTRÖM
Öfverlärare. — Ronneby.
60 år 22 Sept.*

J. A. LINDGREN.
Apotekare. — Lund.
70 år 7 Okt.*

F. P. WERSÉN.
Verkst Dir. — Södertelge.
60 år 3 Okt.*

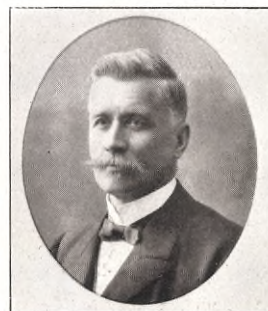
A. F. IDSTRÖM.
Konsul. — Göteborg.
55 år 28 Sept.*

O. L. LARSSON.
Disp. Komm. ordf — Adolfs-
fors. — 50 år 22 Sept.*

A. R. CORIN.
Öfverdirektör. — Stockholm.
65 år 5 Okt.*

J. E. KINMAN.
Öfverjäg. — Linköping.
60 år 5 Okt.*

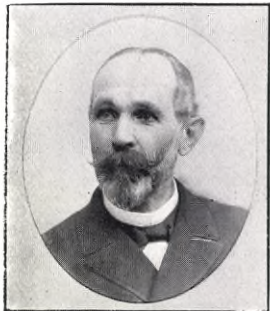
A. V. LEMCHEN.
V. Häradshöfd. — Jönköping.
55 år 22 Sept.*

O. A. ANDERSSON
Landskamrer. — Östersund.
50 år 7 Okt.*

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data här nedan.

G. J. T. BERGMAN †.
F. d. Telegrafkommissarie —
Kristianstad F. 35 † 19 Sept.*

EMIL GUSTRIN. Stud.-ex. 60, fil. dr. primus 68, docent i prakt. fil. v. Lunds univ. 68—80, förestånd. i Lunds priv. elem.-skola 74—78, lektor v. h. allm. lärov. i Örebro 78, rektor v. h. allm. lärov. i Karlstad 80—82. Kansli-
råd o. byråchef i Eckles. dep. i ärenden ang. den högre undervisn. 82—04.

MAGNUS BRAHE. U-läjtant v. Lifg. t. h. 73, ryttm. 89—94. Kammarh. kronprinsen 88; öfverstekammarjunkare 07, öfverstekammarherre 11. Eger Skoklosters gods i Uppland, Krageholm i Skåne o. Rydboholm i Stockh. län, samt inneh. såsom fideikommiss Skoklosters slott o. samlingar.

GUSTAF HERNMARCK. Stud.-ex. 83, hofr. ex. 88, v. häradshöfd. 91, not. i Kamm. rätten 99, kammarrättsråd 01.

OLOF ERIKSON. Landtbrukare, V. ordf. i Viby sparbank; nämndeman, kyrkvård. komm. ordf., led. af Riksd. A. K. 94—96, 03—11, på sin tid suppl. i konstit.-bevilln.- o. statsutsk., led. af tillf. utsk. 04.

LORENTS PETERSSON. Stud.-ex. 69, teol. kand. 76, teol. dr. 93. Lektor i krist. o. hist. i Hudiksvall 78, prestv. 82, past. ex. s. å.; lektor i krist. o. hebr. i Vesterås o. kyrkoh. i Badelunda 82, kyrkoh. i Leksand sedan 87, kontr. prost. 93. Preses. v. kyrkomötet i Vesterås 92. Led. af Riksd. F. K. 03—11, led. af sersk. utsk. 08—10, led. af lagutsk. 09 o. 11. Led. af Sv. kyrkans miss.-styr. 10. Led. af Vesterås stiftsråd.

JOHAN (JOHN) LINDGREN. Apot.-ex. 68, förestånd. i apot. Hjorten i Lund 75, priv. 88. Deltog på uppdrag af Apt. soc. i utarbet. af Pharmica Comp. samt utg. Svenska läkemedelsnamn 91. Led. af helsov. nämnd. 91—06, led. af tredje döfst.-distr. styr. 09, v. ordf. 10.

PHILIP WERSÉN. Afg.-ex. fr. Tekn. elem. skolan i Örebro 73, ingeniör v. a.-b. Atlas verkstäder i Södertelge 73—88, v. a.-b.s. verkst. i Stockholm 88—91, chef i Vagnfabr. a.-b. i Södertelge verkst. 91—96; grundade sistn. år a.-b. Södertelge verkst., sedan s. å. dess verkst. dir. Verkst. dir. i Kalkind. a.-b. derst.

AXEL IDSTRÖM. Inneh. egen firma i Göteborg, dir. i Försäkr. a.-b. Hansas afd. kontor derst. Peruansk konsul sedan 98. Ordf. i Göteborgs djurskyddsfören. sedan 1900, utövar l. en betydande o. framgångsrik verksamhet till förmå för djurskyddet.

A FROMM †.
Verkst. Dir. — Stockholm
F. 46 † 22 Sept.

C. L. E. DE GEER †.
Friherre, Godsegare — Leufsta.
F. 59 † 21 Sept.*

WILHELM LEMCHEN. Stud.-ex. 78, jur. utr. kand. 88, v. häradshöfd. 91, advokat i Jönköping sedan 92, led. af Sv. advokatsamf. 96. Sekr. Smål. ensk. bank 1900. omb.-man 09.

AXEL ANDERSSON. Stud.-ex. 84, jur. utr. kand. 95, bitr. h. domh. t. 99; bitr. v. landskansl. i Jemtll. län fr. 98, landskont. 02, länsbokh. 05, kronofogde 10, landskamrer 11. Ordf. i styr. f. länets sparbank 10, v. ordf. i dir. f. Östersunds hosp. 12.

GUSTAF BERGMAN †. Stud.-ex. 53, kam.-ex. 54, telegrafassistent i Helsingborg s. å. samt dessutom linjeingeniör t. 65, telegr.-komm. i Kristianstad 65—94. Samtidigt kassör i Skånes ensk. banks afd.-kontor 69—89, tjänsteman derst. 95—10. Sedan 80 Statens meteorolog. Intresserad sångare ordf. i Kristianstads sångfören

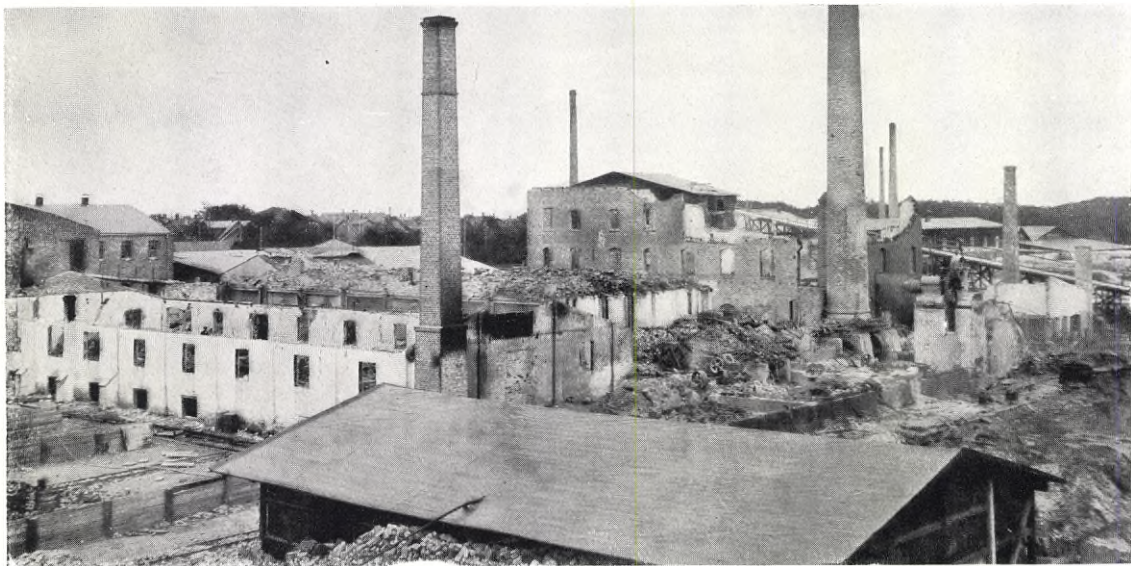
CARL DE GEER †. Stud.-ex. 79, utbildades deretter t. blivande fideikommissarie o. öfvertog vid faderns död 87 de stora fideikommissgodsen Lenista bruk, Hammarby—Väsby o. Frötuna, alla i Uppland. Landstingsman 92.

ANNONSÖRER GYNNA H. 8. D.

och

H. 8. D:s LÄSARE

GYNNA H. 8. D:s ANNONSÖRER

Amaliefotograf

ASBORG BILBYGG

BRANDEN VID IFÖ KAOLINVERK DEN 19 SEPT.

Aktiebolaget Ifö chamottefabrik i Bromölla, Skåne, härjades den 19 sept. af en vålds- m. eldsvåda, hvilken trots det energiskt bedrifna släckningsarbetet fullständigt förstörde hela det äldre fabrikskomplexet, omfattande smedja, mekanisk

verkstad, gasugnsbyggnad, generatorium och formverkstad. Elden antages hafva uppstått genom kortslutning eller därpå att ett lager gått varmt. De nyare delarne af chamotteverket räddades. Skadan anslås till omkr. en half mill. kr.

Efter fotografi

Klöst: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Sthm—Ödg.

DEN AF RYSKA TRUPPER ÖDELAGDA OSTPREUSSISKA STADEN NEIDENBURG. Vår korrespondent skriver att intet enda hus i hela staden skonats; där de icke jämnats med jorden återstå endast ytterväggarna. (Se nästa sida.)

Forts. fr. sid. 11

till fråga hur fröken mår, ehuru detta ännu mer än förut tyckes henne påkalladt. Inte heller vill fröken ha té.

Sofi går alltså ner igen, stökar färdigt i sitt kök, gäspar, sträcker på sig och kryper slutligen till kojs. Som alla andra kvällar.

Mot natten, en stund senare, kommer fröken på sin vanliga inspektionsrond. Klockan har blifvit elfva, sista tåget har hörts blåsa af, rågnen smäller mot rutorna i nermörkret. Fröken tassar genom rummen, äfven dem, som numera inte begagnas, hon smyger ner i köket, lyser på skafferihyllorna och stannar, lutad mot pigkammardörrens nyckelhål. Så går det till hvarenda kväll, och därinne snusar och snarkar Sofi, medan fröken en lång stund förgäfvets väntar på att lyckas överlista henne eller höra en röst.

Så tassar hon öfver farstun, öppnar dörren och sticker ut spetsnäsan. Ingen syns, ingen hörs; hennes ljus fladdrar i draget och fuktigheten tränger in. Hon stänger då dörren, trycker till den, ty den är glapp, och skjuter för rigeln. Dagen är all... Men när hon skall uppför trappan, bära henne knapast benen mer, så trött har hon blifvit.

Hon måste sitta ner på öfversta trappsteget och pusta ut, samma trappsteg där hon litet tidigare stod spejande, i afvaktan — och hon är så trött nu, så trött, att det känns som om allting i världen vore förbi och det aldrig skulle skänkas en lefvande timma mer.

(Tillhör Nyvalda riksdagsmän, sid. 3.)

AXEL GYLFE. F. 83, lokomotiveldare. Led. af I. O. G. T. sedan 96. Ord. i Styr. f. Krylbo föreläs. fören. Landstingsman.

RIKARD ERONN. F. 72, inspektör v. Norsbro sågverk, Leksand. Led. af komm.-nämnden, landstingsman.

ANDERS ELISSON. F. 76, eger egend. Fagared. Komm. ordf. led. af kyrko- o. skolråd, omb. i egnahem. skiftesgodman, ordf. i Tvåakers handelsfören., v. ordf. i länets centralinköpsfören. Landstingsman.

NILS JOHANSSON. F. 64, jordbrukare i Brånalt. Nämndeman, led. af Hushålln. sällsk. förvaltn.-utsk., led. af länets egnahems-nämnd, led. af länets centralinköpsnämnd. Landstingsman.

GUSTAF JULIN. F. 77, inneh. af skohandelsfirma i Hjulsjö. V. ordf. i komm. nämnd, led. af skolråd. Landstingsman.

EDVARD LITHANDER. F. 70, Afg.-ex. fr. Göteborgs hand.-inst. 87 efter språkstudier i utlandet anst. i faders firma (P. Em. Lithander & Co) i Göteborg 89, deleg. 93, verkst. dir. i det till a.-b. ombildade bolaget sedan 05. Led. af styr. för Sahlgrenska sjukh. 01, i länets sparbank 04, i allm. handelsfören. 09, led. af dir. för Primur. barnhem, Led. af Riksd. A. K. 12.

ALEXANDER THORE. F. 66, sjökapt.-ex. 89, res.-off. i Flott. 91, lär. vid Navig.-skolan i Strömstad 03, i Kalmar 06, i Göteborg sedan 12. På sin tid stadsfullmäktig i Strömstad och Kalmar. Led. af dir. öfver Göteborgs sjömanshus sedan 12.

ALGÖT TÖRNKVIST. F. 79, började som stenarbetare. Efter en liflig fackföreningsverksamhet ingick som medarbetare i fackför.-organet "Stenhuggaren" samt senare i den soc.-dem. dagspressen, först red. för Skån. Soc.-dem. i Landskrona, numera medarbetare på det politiska och fackliga området i Ny Tid i Göteborg. På sin tid stadsfullmäktig i Landskrona.

PETER RYDHOLM. F. 53, stud.-ex. 74, prästv. 78, past.-adj. vid Domkyrkan i Göteborg 83, kyrkoherde i Lundby 97. Stadsfullmäktig i Göteborg sedan 06. Revisor och fullm. i presterskapets enke- och pup.-kassa. Ord. i Lundby fattigv.-styr. 1900—05, led. af Göteborgs folkskolestyrelse sedan 06.

GUNNAR LOWEGREN. F. 81, stud.-ex. 99, fil. lic. 08, ff. aktuarie. Statist. centralbyrå 06—08. Sedan 08 hufvudredaktör för tidsn. "Arbetet" samt led. af styr. för a.-b. Framtiden. Styr.-led. och ordf. i Sv.-journalistfören., södra krets, led. af styr. för Skånes konstfören. Led. af stadsfullmäktige i Malmö och dess beredn.-utsk. sedan 12. Led. af museistyr Malmö statist. nämnd och jerav.-komm. Led. af 1914 års försvarsriksdag

BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG.

Skrif aldrig och fråga först — tid går därvid förlorad — utan insänd hvad Ni tror lämpar sig för tidningen, vare sig berättelser, uppsatser eller goda fotografier af tilldragelser för dagen.

INNEHÅLL: F. Riksantikvarien Oscar Montelius (biografi och helsidesporträtt). — Konungen inspekterar trupperna på Gottland. — Nya ledamöter af Riksdagens Andra kammar. — Världskriget i ord och bild — Signe Lagerlöw. — Veckans porträttgalleri. — "Oktoberkväll". Ber. af Marika Stjernstedt.

Eftertryck a) text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.

KRIGET I OSTPREUSSEN.

På den östra krigsskådeplatsen ha ryssarna ej förmått återvinna den till tyskarne förlorade terrängen. Däremot ha de fortsatt sitt framryckande i Galizien, där Jaroslaw besatts och den viktiga fästningen Przemysl inneslutits. Emellertid meddelas från Wien, att stora transporter af tyska trupper, enligt uppgift 400,000 man, ägt rum å de sydtyska järnvägarne och genom Schlesien i riktning mot Krakau. Även flera tyska generaler skola ha afrest hit från det tyska högkvarteret. Måhända kan det väntas, att österrikarnes tillbakavikande härigenom kommer att uppehållas eller t. o. m. bytas i en ny frammarsch. Från kolonikriget meddelas, att australiska trupper besatt äfven det tyska kolonialområdet på Nya Guinea.

1. BYTE AF RYSKA FLYGMASKINER, tagna af general v. Hindenburg under de senaste striderna. — 2. OSTPREUSSISK GRÄNSSTAD, FULLSTÄNDIGT FÖRHÄRJAD. Alla butiker ödelagda, återstå endast öppna torgstånd för försäljning af livsmedel — 3 EN VY AF DEN ÖDELAGDA STADEN NEIDENBURG. (Jämför föreg. sida.) — Efter originalfotografier.